

LOUIS RAEMAEKERS, DOOR J. ZWARTENDIJK.

DIT is nu wel bij uitstek de naam van een beroemd tijd- en landgenoot, die evenzeer vergood is geworden als verguisd. Er kan immers zoo'n felle kracht uitgaan van een politiek teekenaar, die zich met hart en ziel aan zijne onderwerpen zet, dat het zijn tijdgenooten dan schier onmogelijk lijkt in zulk werk kunst en bedoeling, die hier sterk zijn in en door elkaar en een onverbrekkelijk geheel vormen, te gaan scheiden.

Dit blijkt bijzonder sterk het geval te wezen bij een figuur als Louis Raemaekers.

Raemaekers heeft zijn heele leven geteekend en geïllustreerd, en ook vóór 1914 maakte hij regelmatig politieke prenten. Maar door den oorlog is hij zich als het ware eerst ten volle van zijn kracht bewust geworden, eerst toen konden zijne gaven tot een rijken bloei komen. Wat er gebeurde in de wereld was voor hem geen aanleiding om er thuis, rustig en bedaard, een politieke satyre van te gaan teekenen, voor Raemaekers werd de oorlog iets anders: de gebeurtenissen gooiden hem over onze grenzen en midden in den strijd. Deze vurige en overtuigende geest kon niet *n e u t r a l* blijven; Raemaekers koos hartstochtelijk partij, en bleek onuitputtelijk in het aandragen van nieuwe bewijzen, nieuwe aanklachten. Met idealen bezielde moest hij in zijn kunst uitdrukking geven aan alles, wat zijn hart tot in de diepste vezelen trof, en dit was en bleef het, wat zijn kunstenaarschap droeg en verhief. En daarom is, ondanks alles, het hoogste gelijk — niet het politiek, maar het geestelijk gelijk — aan zijn kant gebleven. Ten slotte doet het minder ter zake, welke partij hij nu koos. Blijft het voor zijn tegenstanders een ondoenlijke opgave, om dit in te zien? Ook de centrale rijken hadden misschien een dergelijke figuur voor hun zaak kunnen vinden, indien de ziel van een oprecht kunstenaar hunne leuzen maar gretig genoeg had ingezogen en als waarheid aangenomen.

Raemaekers' geest is in de oorlogsjaren zóó strak gespannen geweest, dat het hem geen moeite meer leek in een onafgebroken reeks teekeningen telkens weer nieuwe vondsten te doen, er alles naar zijne krachten op te zetten, om de partij welke zijne machtige liefde gewonnen had, tot een overwinning te voeren, terwijl bij al die oorlogsprenten de onderschriften, alle van hem zelf afkomstig, er één onverbrekkelijk geheel mee vormen. Want Raemaekers was niet de man om met min of meerdere handigheid omliggende opdrachten uit te werken: hij had die niet noodig, omdat hij boorde-vol was en het verloop van den strijd dag na dag meeleeftde en mee leed. Daarom was het ridicuul zijn propaganda als „gekocht en betaald” te verlagen, en dat nog